

Inka Hopsu vihr

Kirjallinen kysymys korkeakoulujärjestelmän rakenteellisesta kehityksestä ja ministeriön ohjauksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Useissa viimeaikaisissa alueellisissa korkeakoulukentän ratkaisuihin on nähtävissä kehitystä, jossa yliopistot hankkivat omistukseensa ammattikorkeakouluja tai tiivistävät yhteistyötä rakenteellisella tavalla ilman selkeää kansallista linjausta tai korkeakoulupoliittista kokonaisarviota. Myös Insinööriliitto on ilmoittanut halustaan hankkia omistukseensa ammattikorkeakouluja työlähtöisen koulutuksen säilyttämiseksi. Kehitystä tapahtuu tilanteessa, jossa opetus- ja kulttuuriministeriö ei ohjaa korkeakoulujärjestelmän rakennetta kansallisella tasolla, vaan ratkaisut syntyvät yksittäisten toimijoiden aloitteesta.

Korkeakoulukentän rakenteellinen keskittäminen voi pitkällä aikavälillä johtaa siihen, että koulutustarjonta kapenee ja toimii liikaa suurten keskusten ehdoilla, jolloin korkeakoulujen tekemä TKI-toiminta ei enää hyödytä yhtä paljon alueellisesti. Korkeakoulutuksen diversiteetti on osa kansallista kilpailukykyä.

Kun rakenteelliset ratkaisut tehdään ilman selkeää valtakunnallista linjaa, kokonaisvastuu hämärtyy ja poliittinen keskustelu siirtyy jälkijättöiseksi ja reagoivaksi. Kehitys voi johtaa kohti sitä, että yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erilliset tehtävät hämärtyvät — ei pedagogisista tai koulutuspoliittisista syistä, vaan siksi, että järjestelmä on jo tosiasiallisesti sulautunut niin tiiviisti yhteen.

Kuka tällä hetkellä ohjaa Suomen korkeakoulujärjestelmän rakennetta ja millä mandaatilla? Kun kansallista ohjausta ei ole, rakenteet muotoutuvat markkina- ja omistajalähtöisesti — ei koulutus, tutkimus- ja osaamistarpeiden pohjalta. Keskeinen ongelma ei ole yhteistyö sinänsä, vaan vallan ja ohjauksen epäsymmetria, joka voi syntyä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välille.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus varmistaa korkeakoulutuksen moninaisuuden säilymisen tilanteessa, jossa korkeakoulutusta kehitetään ilman kansallista ohjausta ja

ohjataanko alueellista korkeakoulujen omistuksen keskittämistä ministeriöstä käsin ja ovatko ministeriön toimet olleet linjassa hallitusohjelman kanssa?

Kirjallinen kysymys KK 166/2026 vp

Helsingissä 22.4.2026

Inka Hopsu vihr